

18-08-015

DET SOSIALE MENNESKET

— Det er en myte at fattigdom skaper tyver. I vårt velferdssamfunn er det de rike som stjeler mest, skriver vår lørdagsgjest.

Det norske folk vant en framtid, men var det likevel noe som ble borte underveis? Bildet er fra 1. mai-markeringen i 1959.

EINAR GERHARDSEN og jeg trodde at når alle fikk OBOS-leilighet med eget badekar, ville folk stå i kø til Mozartkonsertene! Omtrent slik ød uttalelsen til pianist og sosialdemokrat Kjell Bækkelund i et ukedagintervju. Bækkelund føyde til at DEN filosofien toldt ikke.

Når den samme Gerhardsen på sine eldre dager sa: «Før var folk naboer, nå bare bor de ved siden av hverandre», registrerte han at solidaritet ikke automatisk marsjerer i takt med økonomisk vekst og velstand.

Det var en myte at fattigdom skaper tyver. I vårt velferdssamfunn er det de rike som stjeler mest. På global basis fjernes ikke fattigdommen før vi får bukt med korrupsjon og uærlighet.

I over sytti år ble det i Sovjetunionen skrevet og talt om «det nye sosiale mennesket», bygget på vitenskapelig marxisme. Dette «nye» mennesket ble som vi vet et spøkelse: Alle snakket om det, mange hørte om det, men ingen så det.

SVs Erik Solheim vant på sine taler om det solidariske mennesket, uten å nevne Marx. Sikkert klokt. Marx er ute av stand til å bære noen inn i fremtiden. At

noen av Solheims partifeller fortsatt ønsker å bære Marx, er en annen sak. Det finnes ingen kraftkilde i marxismen som gir næring til «det nye sosiale mennesket».

Dette betyr ikke at kapitalismen har noe å briske seg over. De frie markedskrefters advokater, uten et absolutt moralsk korrektiv, åpner døren like fullt for Mafiaen som for Messias.

LØRDAGS-
GJESTEN
● EINAR
ENGBRETSSEN

«Når vi mennesker lærer å fly, vil vi heves over de trivielle småligheter som skaper medmenneskelige konflikter. Vi vil bli nye mennesker». Det mente den franske forfatteren Victor Hugo for snart 150 år siden. Men de av oss som flyr Air France eller SAS blir neppe overveldet av den åndelige og moralske vekst hos medpassasjerene etter hvert som vi stiger til værs.

Historien gjentas i ny tid og i nye former. Intelligente kvinner og menn feiler fortsatt i sin forståelse av menneskets indre drivkrefter. Beruset av «fremskrittet» neglisjerer åndskampen mellom godt og ondt i det enkelte menneske.

For mange år siden leste vi i en leder i Arbeiderbladet: «Organisasjon», «politisk makt» og «teknologi» er viktigere redskaper i formingen av verdenssamfunnet enn «personlige holdninger», «moralisk opprustning», «spenne inn livremma» og «godt hjertelag».

I dag er vi rike på rot i økonomien, på grunn av vår fattige vilje til å «spenne inn livremma». I dag satses det millioner på økokrimpo-

liti fordi vi nedvurderte en «moralisk opprustning». Ensomhet er blitt en folkelidelse fordi teknologi ble viktigere enn «godt hjertelag». Daglig bringer pressen overskrifter om ledere med «politisk makt» som meler sin egen kake fordi de mangler «personlig holdning».

Arbeiderbevegelsen må ta sin del av ansvaret. Men det betyr ikke at borgerskapet har noe skryte av. Og selv innen norsk kristenhet er man redd for «moralisk opprustning», fordi man da kan ende opp som «treller under loven». I stedet står man i fare for å bli «søvnngjengere under nåden».

Jeg tror at Frans av Assisis liv er viktigere å studere enn Karl Marx' skrifter. Likevel var det faktisk Marx som sa: «Den politiske frigjøring... har på ingen måte fremmet brorskap mellom menneskene; den har til og med frigjort individets egoisme. Den som vil skape et nytt samfunn, må også forandre menneskene...».

Han KUNNE ha sagt det samme om vår velferdsstat. Men Marx' materialisme skaper ikke et sosialt menneske. Til det trengs en åndelig og moralisk opprustning, hvor hver og en begynner med seg selv uten å miste fellesskapet og det globale ansvar av syne.

Einar Engebretsen (66) er tegner og skribent, aktiv i organisasjonen «Moralisk Opprustning».